

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruska cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadržni dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—, Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—, V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 4.

Sobota, 14. januarja 1933.

Leto VIII.

Ljudje, stroji in de- lovni čas.

V britskem parlamentu so nedavno razpravljali ponovno o skrajšanju delovnega časa. O zanimivih reakcionarnih izjavah ob tej priliki smo že tudi mi poročali v »Delavski Politiki«. Danes pa hočemo podati izvajanja sodruha Banfielda, tajnika angleške zveze pekarskih delavcev, na tej seji. Banfield je najprej poudaril, da je že vašingtonska konferenca mednarodnega urada dela, ki je imela manj razlogov za to, kakor jih imamo danes, uvidevala potrebo uvedbe osemurnega delavnika. Pred trinajstimi leti je bila že ta uvidevnost, koliko bolj je danes na mestu. Banfield je rekel:

Za od tedaj minulega časa se je produktivnost stroja neizmerno povečala. Z ozirom na to nikakor ni ugovor, da šesturni delavnik ne bi bila pametna ureditev, predzren. Kapital mora tudi pričeti uvidevati, da javno mnenje ne bo za vse večne čase dopuščalo, da podjetniki vse sadove iznajdb monopolizirajo; zahtevalo bo del dobička tudi za delojemalce.

V razpravi je bilo pomotoma članom moje stranke podtaknjeno, da se protivimo iznajdbam in stroju. Taka ni ta stvar. Zahtevamo pa, da pri stroju zaposleni in potom strojev izrinjeni ljudje dobe svoj delež od koristi, ki jo stroj prinaša splošnosti. Zato zahtevamo skrajšanje delovnega časa. Stroj ne izriva iz dela le delavca, marveč tudi ogreni v neizmerni meri tudi življenje pri stroju zaposlenemu delavcu, ker se podjetnik ne zadovolji samo s porabljenjem stroja, marveč porablja stroj vrhu tega še, da izžame iz manjšega števila delavcev čim največ storitve, ki ni v nobenem razmerju s storitvijo in dolгим delovnim časom v minuli dobi. Pospešeno vrtenje strojev zagreni človeško življenje, kar človeku dokazuje, da ga kapitalistični računi sploh ne vodijo več kot človeka, ampak le kot del stroja. V tej razpravi so člani zbornice govorili o posužnjevanju industrijskih delavcev. Na podlagi svojih lastnih izkušenj povem tukaj, da je disciplina v britski industriji tako stroga, da je med delovnim časom popolnoma enaka suženjstvu.

Preveč je tega suženjstva. Govoriti smem o svojem lastnem poklicu. Če se tukaj trdi, da stroji olajšujejo delo človeku, moram pripomniti, da je v marsikaterem primeru nasprotno resnica. Ne samo, da je delo monotono in duhomorno, marveč je še znatno izčrpljivejše zaradi tega, ker zahteva neprekinjeno pazljivost v taki meri, da se delavec nima časa niti ozreti okoli sebe. Če bi se zamotil le par sekund, bi stroj tekel prazen ali pa pokvaril blago.

Drugi prav posebno važen pojav pri stroju je, da podjetniki bolj in bolj zahtevajo mladinske delavske sile, dečke in deklice. Danes že ni več prestar šele štiridesetletni mož; prestar je že osemnajstletni mladenič. Štirinajstletni otrok pride v tovarno, k stroju, pri katerem ostane do osemnajstega leta. Potem postane delavec že prestar, to je, predrag, ker mu je treba več plačati. Zato industrija zopet nadomešča te delavce z otroki, ki so zapustili šolo.

Zaradi tega, menim, smo vsekar opravičeni, protestirati proti tiranstvu stroja. Ali mora družba vladata nad strojem ali bo pa stroj vladal nad družbo.

Za 40urni delovni teden.

Velika manifestacija pariškega delavstva za 40 urni teden.

Na treh kraljev dan je imelo pariško delavstvo velik strokovni shod, na katerem je bil poročevalec tajnik splošne delavske federacije Leon Jouhaux. Za 40 urno tedensko delo in nezmanjšane plače se mora delavstvo složno boriti. Dan 1. maja 1933 mora praznovati vse delavstvo v ta namen. Na shodu je rekel govornik, da nas nagovarjajo sicer »državljeni, državljani, toda v resnici smo ostali sužnji«. Gospodje, ki vedno kličejo državo na pomoč, odrekajo delojemalcem pravico do državne podpore, dasi so zakrivali sedanje stisko delavstva s svojimi špekulacijami. Boj za 40 urni delavnik in za razorožitev gre dalje.

Istočasno so zborovali v Parizu tudi delodajalci (trgovska zbornica) in so sklenili pozvati vlado, da se delavskim zahtevam upre.

Mednarodna konferenca o skrajšanju delovnika

v Ženevi je pričela zborovati v torek, dne 10. t. m. Navzočih je 34 delegatov iz vseh delov sveta. Predsednik konference je belgijski socialist Mehaim.

V Ženevi je bila dne 11. t. m. otvorjena na konferenci o skrajšanju delovnega časa debata o tem vprašanju.

Interpelacija proti japonskemu imperia- lizmu.

Socialna demokracija v Nemčiji zahteva, da zavzame vlada odločno stališče proti japonski.

Socialnodemokratski poslanski klub v nemškem državnem zboru je dne 9. t. m. vložil interpelacijo, v kateri poziva vlado, da zahteva v Društvu narodov obsodbo Japonske, ker je z ustanovitvijo mandžurske države kršila mednarodni dogovor Društva narodov in Kelloggov pakt. Dalje zahteva klub, da Društvo narodov takoj obravnava Lyttinovo poročilo in ga izvede, sicer naj sklenejo vse države, ki so podpisale le oba pakta, da prekinajo diplomatske zveze z Japonsko. Vlada naj v tem smislu izda navodila zastopniku, ki jo zastopa v odboru 19 članov ter zahteva, da se takoj skliče izredno zborovanje Društva narodov, ki naj zavzame stališče napram Japonski.

Absolutno smo mi v pravici, — in danes ne govorimo o pravi posebno revolucionarni stvari —, če zahtevamo šesturni delavnik. Še ni dolgo tega, ko so ljudje v naši deželi smatrali, da je štirinajsturno delo samoobsebi umljivo. Sedaj imamo skrajšan delavnik od 14 na nominalnih 8 ur. Najkrutejša zmota bi pa bila, misliti, da znaša delovni čas v naši deželi povprečno 8 ur na dan ali 48 ur na teden. Milijone mož, žena in otrok prisilijo podjetniki, da delajo po 60 do 70 ur na teden in več. Med največjimi škandali glede delovnega časa je, da morajo mladostni delavci (po 14 do 18 let) delati po 72 ur, na podlagi zakona, ki je še danes v veljavi. Vsakdo mora uvideti, da je več kot nespametno, če dopuščamo tak nečloveško dolgi delovni čas, dočim velik del treti milijonov naših nezaposlenih ravno

Prvi je govoril član strokovne internacionale kot francoski delegat sodrug Jouhaux. Rekel je, da svet drvi v katastrofo. Ta kriza ne more miniti kakor so minile prejšnje. Delavstvo zahteva na tej konferenci pravico do dela. Če bi delegati zahtevali še odgodili, bo treba poseči po primerni akciji. Prehodne odredbe ne zaležejo, zato je potrebno radikalno skrajšati delovni čas. Vse dosedanje metode so bile brez učinka. Pri tem se pa mezde delavcev ne smejo znižati.

Na vsem svetu je več kot 170 milijonov delavcev in jih je od teh ena šestina, to je 30 milijonov brez dela. Razmere so torej nevdružne in je treba delovni čas nujno iznova razdeliti.

Škodljivo bi pa bilo, če bi se obenem zniževale plače, ker tako nezaposlenost kakor preslabe mezde obremenjujejo občine in druge javne ustanove.

Značilno je posebno, da je komisija, ki jo je imenoval Hoover, da preštudira vprašanje nezaposlenosti in gospodarskega položaja v Združenih državah, v svojem mnenju izjavila, da je edini izhod iz te krize, če se uvede 30 urni delovni teden.

Izvajanja s. Jouhauxa, ki so bila odločena in zelo ostra, so izzvala med delegati živahno zanimanje in pestro debato.

Hitler — Papen — veleindustriji.

Nemški narodni socialisti so popolnoma podobni enakim tvorbam po drugih državah. Pripovedujejo, da so narodni delavci in socialisti, vedno pa iščejo denarno in materialno podporo pri kapitalistih in meščanskih strankah ter so jim za njo tudi hvaležni. V Nemčiji podpira Hitlerja predvsem veleindustrija. Papen se je posvetoval, morda po naročilu veleindustrije s Hitlerjem in potem še z veleindustriji. Stališče veleindustrije je po sodbi politikov, da mora Hitler v vlado, če ne, se ne izplača zalagati njegove stranke z denarjem. Industriji upajo, da bo Hitler varoval njih interese v Schleicherjevi vladi, dokler ne dobi absolutne moči.

Grof Bethlen — poslanik v Parizu. Bivši ogrski ministrski predsednik grof Bethlen postane ogrski poslanik v Parizu!

zaradi nedopustnih razmer glede delovnega časa ne more dobiti zaslužka za vsakdanji kruh.

Mogoče je, da predloženi načrt zakona ne bo dosegel drugega uspeha kakor to debato. To pa ne more vlade oprostiti dolžnosti, da se še dalje bavi z vprašanjem o skrajšanju delovnega časa. Iti bo morala v Ženevo. Ko se bo v Ženevi o vprašanju razpravljalo, bo vlada svojim interesom in interesom dežele najbolj ustregla, če dobi uverjenje, da je mednarodni dogovor o skrajšanju delovnega časa absolutno potreben.

Angleška zbornica je predlog glede skrajšanja delovnega časa seveda odklonila z jako smešnimi argumentacijami, kakor smo že poročali.

Stanje rudarskega zavarovanja.

(Nadaljevanje)

Prikupljanje rezerv je seveda tudi v zvezi z obrestovanjem kapitalov, kajti obresti na obresti tvorijo občuten del rezerve in če so kapitali zbrani le v delni višini, odpadejo tudi temu odgovarjajoče obresti, kar ima seveda popolnoma logično posledico, da so rezerve še tem manj vredne, ali na drugi strani, zavarovanje se s tem podražuje. Posledice tega stanja so neizbegljive, prispevki so vsako leto jednaki (teoretično), letne rente se pa vsako leto višajo, dokler končno ne pride do izenačenja prispevkov in rent; ampak končni rezultat bode ta, da bodo vse rezerve izčrpane, letne rente bodo narasle na 150% današnjega prispevka, in tako bode izvršen prehod iz sistema kapitalnega pokritja na sistem naknadnega pokritja, samo da od tega ni več povračila na prejšnji sistem, ker teh bremen ne bi mogel nikdo prenašati, in vse prednosti sistema kapitalnega pokritja bi bile pokopane za vedno.

Tako je torej stanje v panogi nezgodnega zavarovanja, in skrajni je čas, da se to zavarovanje reši propasti, ker mogoče še ni prekasno.

Mnogo, mnogo žalostnejšo sliko dobimo pri presoji finančnega položaja tretje grupe rudarskega zavarovanja, to je pokojninsko ali starostno zavarovanje. To zavarovanje je doseglo nivo, ki ga slično zavarovanje doseči more, ali drugače rečeno, to zavarovanje danes ne obstoji. To zavarovanje reševati je najtežji problem, ki si ga lahko mislimo, ker zbrati toliko rezerv, ki so potrebne za pokritje pridobljenih pravic, je nemogoča stvar. Vzroka temu propadanju ne moremo iskati v sedanjosti, temveč ga moremo zabeležiti že v letih 1919 in 1920, čeravno padata v čas najboljše konjunktore rudarske industrije. Vzrok temu je pa nepoznavanje narave tega zavarovanja, ki je dolgo zavarovanje z dolгими dajatvami, kar se pravi, da mora zavarovalec skozi dolgo vrsto let prikupljati sebi premijsko rezervo, iz katere se pozneje izplačujejo njegove penzije.

Resnica je, da so avstrijska vojna posojila izčrpala vsa sredstva bratovskih skladnic in da je bila dedščina zelo žalostna, toda vse to še ni pravi vzrok, da se vendar v letu 1919 ali 1920 beleži začetek propadanja te za rudarje toli važne socialne institucije.

Najboljši dokaz za to je, da je bil Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani, kot nosilec enakega zavarovanja, v popolnoma istem položaju in njega bi bilo potrebno vzeti za primer, kako se je izvršila valorizacija rent in premijskih rezerv. Tudi matematične bilance leta 1921 so bile tudi dovolj jasni memento za odgovorne faktorje, kako stoji to zavarovanje in da je potrebna hitra pomoč in reorganizacija, saj niti ena blagajna ni izkazala zadovoljivo prosperiteto.

Za boljše razpoznavanje stvari je potrebno pogledati malo v preteklost. Znano je namreč, da so avstrijske bratovske skladnice bile že v svojih računskih podlagah deficitne, ker ob ustanovitvi provizijskega zavarovanja pred letom 1890 Avstrija še ni razpolagala s svojimi statističnimi podatki, pa je vporabila nemške podatke, ki so se pa v praksi pokazali kot neodgovarjajoči ter so se redno pri 5letnih matematičnih bilancah pokazovali deficitni, kateri sicer niso bili bogzna kako veliki in so bili redno

pokrivani z majhnimi dodatki na premijo ali pa z amortizacijskim načrtom za odplačilo primanjkljaja. V poznejših letih so avstrijske bratovske skladnice zbrale dragocen statistični material, toda do reorganizacije tega zavarovanja ni prišlo in mi smo tako zavarovanje skupno z brezposelnimi papirji vojnih posojil tudi podedovali.

Rudarjem je poznana višina letnih provizij pri bratovskih skladnicah v Avstriji, ki so znašale 50—200 dinarjev letno in te so ostale tudi pri nas pravo do konca leta 1924, torej še takrat, ko je že dnevni rudarski zaslužek dosegal skoraj njegovo letno zavarovano premijo. Za to zavarovanje se je plačalo takrat tudi temu odgovarjajočo premijo po 25—50 para mesečno. Iz tega je razvidno, da je potreba za starostno zavarovanje napram zaslužku bila minimalna ali enaka ničli.

(Dalje prihodnjič.)

Nemiri na Španskem.

Obsedno stanje.

Nemiri na Španskem so se nadaljevali več dni. Sindikalisti so s pomočjo anarhistov v mnogih španskih mestih ponoči povzročili hude politične boje, ki so zahtevali okoli sto človeških žrtev. Španske oblasti menijo, da vodi upornike znani major Franco, ki je svoj čas vodil vojaški upor. Uporniki so dobro založeni z bombami.

Vlada je bila prisiljena proglašiti obsedno stanje. Akcija za proklamiranje generalne stavke se po vseh mestih nadaljuje in tudi že močno občuti; v mnogih pristaniščih so delavci delo že popolnoma zapustili. Bombni atentati se vrste drug za drugim. V noči od 10. na 11. januarja je bilo izvršenih nad sto bombnih atentatov na razna vladna in druga javna poslopja. Ti atentati so zahtevali tudi več človeških žrtev. V Marciji so komunisti spustili skladišče smodnika v zrak. V Risconaci so razorožili žandarmerijo in izobesili na magistratu rdečo zastavo, ki so jo pa po prihodu močnih vojaških ojačenj zopet sneli. V Sevilli se nadaljujejo cestni boji: komunisti so zgradili na ulicah barikade, ki jih policija in vladne čete naskakujejo.

V Sevilli je proglašena generalna stavka. V več mestih so se pučisti polastili javno-upravnih poslopij, kjer so izobesili rdeče zastave, a so bili po srditih bojih zopet pregnani. Desničarsko časopisje se veseli neredov in poziva vlado, naj radi svoje nezmožnosti vzdrževanja reda odstopi.

Brezposelni zagorski delavci zborujejo.

Velik shod brezposelnih.

Vedno nove ustavitve v raznih obratih in predvsem pri rudniku, so pomnožile število naših brezposelnih na visoko število 700 delavcev, h katerim se mora prišteti še okoli 1300 družinskih članov.

Ta ogromna množica ljudi je v glavnem tudi brez vseh sredstev za preživljanje in navezana na javno pomoč. Ker so pa sredstva za podporo skrajno minimalna in skoro izčrpana, je nujno potrebno, da se merodajni krogi čimprej opozorijo na to, da se tem bednim omogoči, ali kako delo, s katerim zaslužkom se bodo mogli preživeti, ali pa, da se jim preskrbe sredstva za preživljanje, zakaj od lakote ljudi ne moremo pustiti poginiti.

Zato so ti brezposelni sklicali svoje zborovanje v torek, dne 10. t. m., v »Sokolskem domu« v Zagorju, na katerem so zavzeli stališče za obrambo svojega življenja ter sprejeli spodaj navedeno spomenico, katera se je odposlala ministrstvu za socialno politiko in banski upravi Dravske banovine:

Reforma odpovednih dob uslužbencev v Čehoslovaški.

Ko je začela pri nas gospodarska kriza, so se je hoteli najmočnejši gospodarski krogi predvsem s tem otepati, da so zahtevali revizijo socialnih zakonov v svojo korist, posebno pa zakona o zaščiti delavstva. Namesto, da bi se gospodarsko najšibkejši sloji v takih težkih časih podprli in s tem omejila brezposelnost, ki mora koncem koncev pasti vedno zopet v breme države in splošnosti, so hoteli veletrgovski in industrijski krogi vzeti uslužbencem še to edino premoženje, zaščito, ki jo jim nudi socialna zakonodaja.

Vse drugače delajo v drugih državah, kjer so gospodarski krogi uvidevnejši, naprednejši in vsaj v mladosti demokratsko vzgojeni. Tam uvidevajo, da je treba ravno v takšnih časih uslužbenca vseh vrst še bolj zaščititi in bremena gospodarske krize razdeliti na delodajalce in uslužbenca.

Daljša odpoved za nameščence in delavce.

»Pravo Lidu«, socialdemokratski dnevnik v Pragi, poroča v novoletni številki, da je čsl. ministrstvo pravde v Pragi pravkar predložilo v svrhu omejitve nezaposlenosti dva zakonska predloga, ki naj zaščitita uslužbenca s podaljšanjem službene odpovedne dobe pred hitro zgubo dela.

Brezposelni rudarji, delavci(ke) okoliša občine Zagorje ob Savi, zbrani na svojem zborovanju v Zagorju, dne 10. jan. 1933, si dovoljujemo na podlagi težkega gospodarskega položaja, v katerega smo zašli vsled dolgotrajne brezposelnosti, zaprositi spoštovani naslov to-le:

Zagorje je bilo do pred leti eno izmed najbolj industrijsko razvitih krajev, kjer so našli svoj zaslužek in obstoj ne samo domačini, temveč tudi delavci iz okolice.

Z napredujočo tehnično izpopolnitvijo obratov in vedno ostrije nastopajočo vse-splošno gospodarsko krizo kot posledico v naših obratih izvedene racionalizacije, se je najprej ustavilo delo v steklarni, potem se je stalež delavstva pri rudniku zmanjšal za nad polovico in v zadnjem času so tudi apnenice popolnoma ustavile obrat. Istočasno z industrijo je začela pešati tudi ostala obrt, kar povzroča, da se število nas brezposelnih z dneva v dan množi.

Z ozirom na žalostno dejstvo, vsled katerega smo mi brezposelni, katerih nas je že dosedaj v tem okolišu nad 700 z nad 1300 družinskimi člani, ob vsak zaslužek, nezmožni preskrbeti sebe in svoje, naprošamo spoštovani naslov, da blagovoli preskrbeti sredstva, s katerimi se nam bo omogočilo pošteno delo in preživljanje; če bi pa to ne bilo mogoče, pa naj se nam nudi podpora za preživljanje nas in naših družin. Zakaj živeti hočemo in smo to opravičeni zahtevati, ker brezdelnosti in bede, v kateri sedaj živimo, nismo povzročili mi.

Prvi predlog je namenjen nameščencem višjih kategorij, za katere naj velja najmanj 6 tedenska odpovedna doba, ki se po 3 letnem službovanju zviša na 3 mesečno odpoved in čez vsaka daljina 3 leta še za en mesec.

Drugi predlog pa naj zaščiti vse ostale uslužbenca, tudi delavce, za katere velja najmanj 14-dnevna odpovedna doba, po treh letih 3 tedenska, in se za vsaka daljina 3 leta službenega razmerja podaljša za en teden. Ta zakonita ureditev odpovednih dob je izrecno namenjena sedanji krizi, ter sta oba predloga časovno omejena na 3 leta.

Predlagana ureditev odpovedne dobe na Češkem bo torej za dalje služeče uslužbenca, posebno za nižje kategorije, mnogo širša, kot velja naša po novem obrtnem zakonu.

Dunajski fašisti »hakenkrajclerji« imajo velike zaloge razstreliva. Izvršila se je preiskava v šestem okraju. Odkrili so precejšnje zaloge in ugotovili, da so fašisti prejeli iz tovarne razstreliv v Bluman 43 kg amonita. Del razstreliv so prejeli tudi v tovarni v St. Lambertu. Blago so dobili proti ponarejenim legitimacijam. Ti fašisti so bili nedvomno tudi v zvezi z napadom na veletrgovino Gerngross na božič.

Doma in po svetu.

Ceno soli znižajo. Uprava državnih monopolov javlja, da bo od 15. januarja t. l. prodajala sol v nadrobni prodaji po 8 Din kg, doslej 12 Din. Na zavojih je še stara cena 6 Din, prodajati pa se sme le po 4 Din zavoj.

Cela vas se seli. Lansko leto je 1000 prebivalcev broječa vas Sremska Rača ob Savi bila popolnoma poplavljen in so se skoro vse iz ilovice sezidane hiše porušile. S pomočjo oblasti in prostovoljnih prispevkov se je zdaj nekoliko oddaljeno od prvotnega naselja, na zvišanem mestu, ki ga ne bo mogla doseči poplava, zgradila nova Sremska Rača. Zgrajenih je dosedaj že 199 hiš, od katerih je 80 že obljubljenih. Hišice so solidno zgrajene in dosti boljše kakor stare. Na spomlad se začne graditi še nov občinski dom, šola in seveda tudi cerkev, tako da se bodo pred prihodnjo poplavo vsi prebivalci, ki se še niso, lahko preselili iz stare v novo Račo. Na mestu, kjer je stala cerkev stare Rače, se bo pozidala za spomin na poplavo kamenita kapela. Na izgradnji nove Sremske Rače je sodelovalo 500 vojakov in 170 civilnih obrtnikov. Pomagali so tudi prebivalci okoliških občin s kulukom. Računajo s tem, da se bo na varnem zgrajena nova Sremska Rača z doseljenci iz okolice hitro razširila.

Radi dokazane povere se je ustrelil poštni upravitelj, 32 letni Vlado Dokša, v Cirkovcih na Dravskem polju. Revizija blagajne je ugotovila 44.000 dinarjev primanjkljaja.

Afera z orožjem v Hirtenbergu zelo razburja avstrijsko javno mnenje. Po naročilu Italije je švicarska orožna tovarna Solothurn poslala na Madžarsko 50.000 pušk in 200 strojníc v 40 vagonih. Ker bi pa vzbujalo preveč pozornosti, če bi se taka ogromna pošiljka orožja, ki je tudi po mirovnih pogodbah nedopustna, poslala naravnost na Madžarsko, so stvar aranžirali tako, da je bila pošiljka poslana najprej v orožarno in municijsko tovarno Hirtenberg, nedaleč od Dunaja, blizu Ogrske meje, odtod so pa potem to orožje na tovornih avtomobilih prevažali na Madžarsko, seve z vednostjo in dovoljenjem heimwehrovsko usmerjene avstrijske vlade. Ko je »Arbeiter-Zeitung« vso stvar razkrila, se je vlada sprva izgovarjala, da ji o stvari ni bilo nič znano, pozneje je pa vendarle priznala. Sedaj pa se izgovarja, da je hotela z dovoljenjem teh transportov oskrbeti dela in zaslužka delavcem v Hirtenber-

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe.

5

»O čem?« se je razvnel Krivonosov. »O zrakoplovstvu vendar. Zrakoplovstvo, razumete, se razvija. Tu je Rusija in tam je Kitajska.«

Otožnih obrazov so poslušali kmetje. »Nobenega blebetanja,« je vzkliknil neki kmet.

»Ne blebetam,« je rekel Krivonosov, »govorim o zrakoplovstvu... Ono se razvija, sodrug, kmetje... Zoper to se ne da nič reči. Tako je in ostane. Protislavja ni...«

»Nerazumljivo,« je vzkliknil predsednik. »Sodrug, morate se s svojim načinom izražanja bolje približati množici.«

»Krivonosov je stopil čisto k kmetom in zopet začel:

»Torej, sodrug, kmetje, namreč... delajo se aeroplani in ti potem lete. Po zraku namreč. In v zraku. Seveda, res je tudi, marsikateri se ne zna obdržati v zraku in strmoglavi v globino. Tako na primer sodrug Jermilkin. Vzletel je, da, to je naredil, a potem — padel, da so mu čreva zlezla iz trebuha.«

»Razumljivo, saj ni bil ptič,« so odgovorili kmetje.

»To sem ravno hotel povedati,« se je razveselil Krivonosov sporazuma. »Seveda ni bil ptič. Ptič pade, se strese kakor bi mu nič ne bilo in — dalje! Ali naši fantje, oh! In tudi drugi letalec,

sodrug Mihail Ivanič Popkov. Vzletel je, zelo lepo, a nato se je nagnil in motor ni bil nekaj v redu... Konec.«

»Ali?« so rekli kmetje.

»Častna beseda! in eden se je zakadil v drevo, se nataknil nanj in še sedaj visi tam, nesrečnež. Razni slučaji se dogodijo. Nekoč je neka krava zašla med propeler — trrrs, prrrs, konec je bilo. Kje so bili rogovi, kje trebuh, vse je bilo pomešano, da se ni moglo več razločevati...« »In konji?« so vprašali kmetje. »Povej, dragec, ali letijo tudi konji?«

»Tudi konji,« je odgovoril Krivonosov, »samo ob sebi razumljivo.«

»Vi, pasji sinovi, hudič vas jaši!« je rekel nekdo. »Baš pravo reč ste izumili, uničevati konje... In kako, dragec, se to razvija?«

»Sam sem rekel,« je odgovoril Krivonosov, »razvija se, sodrug, kmetje... Namreč, vi bi zbirali in nekaj darovali!«

»Za koga, dragec, naj darujemo?« so vprašali kmetje.

»Za aeroplan,« je rekel Krivonosov.

Z mračnim muzanjem so se kmetje razbježali.

6. Vžigalica.

Referat je imel pri nas referent, ki je bil poslan od lesnega sindikata, mogoče je pa bil tudi od vžigaličnega trusta.

Govoril je ravno tako dobro kakor dolgo. Mnogo prijetnih in koristnih reči je povedal. Tudi o rezultatu dela. Rekel je, da je rezultat boljši. In produkcija, je rekel, je vedno boljša. On nam

je rekel, da bi rad kupil, žal, da se zato potrebuje denar.

Razveseljive reči je pripovedoval. Ljudje so ga morda dvajsetkrat prekinili in mu ploskali. Zakaj, to je vendar prijetno, če se je rezultat dela povečal. To boste tudi vi razumeli.

In referat je začel metati številke. Zato, da je bilo bolj pregledno.

Imenoval je dvoje števil in je nenadoma postal nekako hripav. Glas mu je takorekoč ohromel.

Vzel je kozarec vode. Naredil požirek. In nato je rekel:

»Dozdeva se mi, da sem zelo utrujen, dragi moji,« je rekel. »Hočem malo odmora in popušim cigareto. Nato bom takoj zopet razmetaval številke.«

In hotel si je prižgati cigareto. Potegnil je vžigalico. In glavnica vžigalice, ti prekleto, je zaskakala in skočila referentu v oko.

In referent je z roko šinil k očem in zarjoval iz vsega grla.

Nato so mu oko izprali in z žepnim robcem obvezali.

In so ga zopet postavili k govorniški mizi.

»Zakaj bi tukaj razmetaval številke in se zastonj podajal v nevarnost?« je rekel. »Vi razumete vse in vami je vse jasno. Ali je morda še kaj, da obrazložim? Če ni, zaključujem zborovanje.«

No, ljudje so, samoobsebi razumljivo, ploskali referentu in se razšli. Nekateri so še ugotovili, da pač nikakor ni dobro, obteževati si glavo s številkami, če že itak nič ni več, kar naj bi se razjasnilo. In je vse kajpada jasno in razumljivo.

dela sam. Še več dela pa zahteva čiščenje mostu, kadar se tali sneg. Vsekakor bi bilo treba žrtvovati potrebna sredstva, da bi se v zimskem času zaposlilo pri tem delu dovoljno število delavcev. Saj brezposelnih in delavolnih delavcev v našem mestu ne manjka.

Pobiranje darov za pomožno akcijo. Organi mestnega načelstva pobirajo že nekaj dni naturalije, ki so jih hišni lastniki in najemniki obljubili darovati pomožni akciji. Da se olajša zbirka, naproša mestno načelstvo vse dobrotnike, da imajo predmete, ki so jih namenili pomožni akciji ter jih vpišali na posebni nabiralni poli, pripravljene, da pobiralcem ne bo treba po večkrat hoditi k eni in isti stranki. Nadalje so naproseni, da zlasti obnošeno obleko, obutev in perilo, kolikor ni celo, izročijo v zakrpanem oziroma čistem (oprانم) stanju. Kdor ni vpisal pomožni akciji namenjenih stvari v nabiralne pole, naj sporoči to socialno-političnemu oddelku mestnega načelstva, Rotovski trg 9 (telef. 2755), nakar bodo uradni organi pobrali dotične predmete.

Davica razsaja v zadnjem času v našem mestu, ni pa opazati pojavov škrlatice.

Polovična vožnja v Maribor in nazaj je dovoljena za vse posetnike zimsko-sportnega tedna na Pohorju od 12. do 25. januarja t. l.

Podružnica »Svobode« opozarja svoje članstvo, da je odbor uvedel kassiranje članarine potom inkasanta, ki bo vsako četrtletje obiskal vsakega člana na domu in pobral pri njemu zapadlo članarino. Zaenkrat se je poverilo inkasiranje sodruziči Roškarijevi.

Mariborsko gledališče. V soboto, dne 14. januarja zaprto. Gostovanje v Murski Soboti. — Nedelja, dne 15. januarja ob 15. uri »Zemlja smehljaja«, nižane cene. — Ob 20. uri »Pri belem konjčku«.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Za šolska deca kupuite le pri nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Razno.

Edina hčerka Leva Trockega, gospa Volkov, ki se je s svojim detetom nahajala v Berlinu v svrhu zdravljenja, je prošli teden izvršila samomor z gorilnim plinom. Kakor vsem prijateljem Trockega, so sovjetske oblasti tudi gospej Volkov odvzele pravico sovjetskega državljanstva in tudi potni list. Poleg tega pa ji tudi nemška vlada še ni podaljšala dovoljenja za bivanje v Nemčiji.

Angleški tisk proti Italiji. Angleški kapitalistični tisk se obširno bavi z italijanskimi načrti glede vpliva na Balkanu in v srednji Evropi, in trdi, da Anglija ne dopusti italijanske hegemonije v teh področjih. Italiji priporoča, da naj se sporazume s Francijo. Italija tudi ne sme računati, da si ojači interesno sfero v Egiptu ali v Abesiniji.

Japonska odklanja intervencijo Društva narodov. V vojnem sporu Japonske s Kitajsko Japonska odklanja intervencijo Društva narodov, češ, da spor ne spada pred ta forum. To stališče pa je popolnoma napačno.

Med Perujem in Columbijjo grozi izbruh vojna, ker je Columbija poslala svoje čete, da prežene Peruance iz mesta Laetitia, ki so ga bili zasedli, ker je bilo to mesto leta 1926 priznana Columbiji. Peruanci so zadnje čase sploh zelo agresivni, kakor Paragvajci, ki bi radi igrali vlogo južnoameriških Japoncev.

Kulturni pregled.

LJUBLJANSKA DRAMA.
Shakespeare: Kar hočete.

Komedija sama na sebi je res polna blestečih domislov, izredno zanimivih zapletov, komedija sipa iskre humorja — a dvojje je, kar nas baš pri tem Shakespearejevem delu mnogo intenzivneje zanima, nego kolikor toliko povprečna komedija sama. Prvo: Zupancičev prevod. Govorica mu teče, kakor ribi plavanje. Drugo: Gavellova režija. Ta nas utegne prav posebej zanimati, posebno če jo primerjamo z režijo, ki smo jo videli pred leti. Stvar je preprosta: Dam vam, kar hočete! Hočete komedijo? Zakaj pa ne! Pa komedijo! Tako je nedvomno mislil pisatelj, ki se je iz vsega srca ponorčeval iz svojih častitih someščanov — tako je mislil naš režiser, ki ve, da je smeh v duetu še mnogo bolj nalezljiv... Dvakrat teater. To je vsebina te režije. Celo satira na puritance Malvolija mora stopiti v ozadje. Zakaj satira nanj ni v tem primeru poglavitna stvar. Poglavitna stvar je: satira na publiko. Gavelli moramo čestitati, zakaj satira se je obnesla stoprocentno!

Inscenacija je tvorila bistveni, dejal bi, osnovni zunanji simptom Gavellove režije. Res docela v okvirju režije. V nekaterih scenah (posebej v poslednji!) je scenograf nudil še tako razvajanemu očesu res harmoničen užitek.

Le zakaj je tako malo smeha in humorja v glasbi?

In še nekaj: Zakaj dr. Gavello svojih stvariteljskih sil ne posveča socialni drami? Ali ne bi bil že skrajni čas, da bi videli v drami n. pr. Tollerja? Najbrže bi bilo tudi za blagajno bolje!

Kdor hoče vedeti in spoznati, kaj je režija, naj si ogleda »Kar hočete«. Nekateri igralci pa so malce občutno — popustili... —ok.

Jesenice.

Silvestrov večer »Svobode« na Jesenicah. Tudi jeseniška »Svoboda« je proslavila prihod novega leta. Priredila je v veliki dvorani Delavskega doma na Savi Silvestrov večer, ki je bil prav dobro obiskan. Sodelovala sta predvsem dramatični in pevski odsek »Svobode« z Jesenic. Dramatični odsek je uprizoril burko s petjem »Moč uniforme«, ki je bila razmeroma dobro podana in je vzbudila ogromno pritrjevanja in odobravanja. Smeha je bilo toliko, da so se menda navzoči hoteli nasmejati za vse, kar so med letom zamudili; med letom, ki zlasti v prvi polovici marsikomu ni dalo smejeti... Zatem je nastopil pevski odsek jeseniške »Svobode«, ki je zapel te-le pesmi: Ivan Ocvirk: »Deklica počakaj«, V. Vodopivec: »Ob večerni uri«, Čanič: »Stara ljubez« in opolnoči Scheuevo »Vzbujenje duhov«. Zatem je bila opolnoči še namesto govora primerna recitacija pesmi s. Čufarja. Po polnoči pa je s. Martin Jeram zapel še primeren kuplet o jeseniškem preteklem letu, kjer je obral vse dogodke leta 1932. Kuplet je ugajal vsem. Tudi pevci so napravili svojo dolžnost, dasi so bili pri zadnji pesmi nekako nesigurni. Potem se je vršila v gostilniških prostorih do policijske ure prosta zabava. — Tako smo začeli »novih 365 dni, novih 365 noči« z željo, da bi bili uspešni. Da bi le po želji pesnika »starinu svetu spet kak temeljni kamen odbili«!

Ptuj.

Zveza delavskih žen in deklet v Ptuj priredi dne 16. t. m. v društvenih prostorih predavanje o temi »Šola in dom«. Pridite polnoštevilno.

Spomenica, ki je bila predložena odboru pomožne akcije se glasi: »Zbrani funkcionarji delavskih organizacij v Ptuj so na svojem zasedanju, dne 15. decembra 1932, po proučitvi položaja in potrebi pomožne akcije, ki jo organizira mestna občina ptujška, sklenili:

1. Pozdravljamo organizacijo pomožne akcije in izjavljamo v imenu vsega delavstva in nameščenstva, da se prav dobro zavedamo, kaj pomenijo socialne krize, imeti skrajno malenkosten zaslužek in mnogoštevilo družino, pa biti na zimo brez dela. Zato smo pripravljani v tej akciji sodelovati, čeprav je naš zaslužek minimalen in ponekod že tudi nezadosten, čutimo potrebo žrtev iz solidarnosti do onih, ki gladujejo.

V Dravski banovini je 30.000 brezposelnih. Letno izgubijo na zaslužku nad 200 milijonov dinarjev. Podpore v letu 1931 pa so znašale:

1. Državna borza dela 1.300.000 Din.
2. Delavska zbornica 1.000.000 Din.
3. Delavske strokovne organizacije 500.000 Din.

Torej 2 in pol milijona za izgubljenih 200 milijonov Din.

2. V zasebnih akcijah in inicijativah vidimo samo trenutno od pomoč. Brezposelnih in lačnih, nedolžne žrtve gospodarskih razmer, tirjajo delo in nočejo miloščine.

Zato vidimo v zahtevah in resolucijah V. kongresa Delavskih zbornic v Beogradu, ki se je vršil 3. in 4. t. m., začasno izhodišče in se tem resolucijam in zahtevam s polnim zaupanjem pridružujemo.

3. Za takojšnjo pomoč v območju mestne občine predlagamo organizacijo »Fonda za pomožno akcijo«. Votira naj se v te svrhe še posebej večji znesek. Krijte za to je poiskati z

a) uvedbo novega davka na luksuzne predmete, ki naj ga pobira davčna oblast. Zlasti naj se obdavčijo vsa luksuzna stanovanja in vsi hišni posestniki, ki miso in nočejo znižati najemnin po vrednosti in plačilni zmoglosti najemnikov.

b) Z obdavčitvijo vseh plač in prejemkov duševnih in ročnih delavcev za 1%, vseh drugih dohodkov pa v višini 2%.

4. Pomožno akcijo naj vodi mestna občina s širšim odborom. Zastopane v tem odboru naj bodo tudi delavske in druge stanovske organizacije. Odbor pomožne akcije naj v sodelovanju z mestnim svetom vprašanje vira dohodkov in načina podpor uresniči s pomočjo banske uprave. Pomankanje in beda pritiskati tudi na deželi in je tu postala pomoč prav tako potrebna kakor v večjih mestih.

Vprašanje načina podeljevanja podpor se more povoljno rešiti le v tej obliki, da se brezposelne zaposli. Potrebno bi bilo večje posojilo, ki naj bi se investiralo v javna dela.

Le ako se to brez ovinkov in neizprosno izvede, je mogoče pričakovati vsaj delnega uspeha. Le pod takimi pogoji je delavstvo voljno za pomožno akcijo sodelovati in tudi doprinesati svoje žrtve.

Torej s tu navedenimi zahtevami so delavski zastopniki nastopili na seji odbora pomožne akcije, kjer so sicer tudi drugi to odobraval. Govorilo se je mnogo storilo — nič, ako izvememo onih Din 860., ki so se dali brezposelnim.

Kot izgleda, bo ta »prostovoljna« pomoč odrekla, a glad in beda naraščata ter je tu potrebna edino prisilna državna po-

odobrali. Govorilo se je mnogo, storilo — šanje.

Šoštanj.

Zbujenje v delavskih vrstah je pripomoglo do tega, da je bil Silvestrov večer res lep večer, in to že v kratkem druga lepa prireditve. Svobodaši so pripravili dve enodejanki, tamburaši so zaigrali, pevci zapeli, občinstvo pa se je prijetno zabavalo in bilo zadovoljno. S. Premužič je opolnoči pozdravil vse navzoče, želeč jim srečno novo leto, katero pa ne bo skoro gotovo nič boljše kakor je bilo. Srečno novo leto bo šele, ko se bo delavstvo popolnoma prebudilo, ponosno dvignilo glavo in si podalo roke. Tedaj bo napočil naš čas.

Nastopil je s. Skornšek s humorističnim kupletom o »Stanoveh, lepili fantkih, dekletih in vdovah«. Žel je buren aplavz, da ni hotelo biti ne konca ne kraja.

Tamburaši pa so igrali do zore. Bilo pa ni niti najmanjšega incidenta pri nas, zato so pa drugod medsebojno delili letne obračune s klofutami, kozarci in koli, kar je imelo za posledico, da so imeli nekateri na novega leta dan obvezane in otekle glave.

Delavski pevski zbor »Cankar« lepo napreduje. S. Koradaj je prevzel pouk not, po navodilu v »Svobodi«! Sodrugi delavci, Vi pa se ne izogibajte nas, pristopajte, učite se, nobenemu ne bo škodilo, če se kaj nauči. Pripeljte svoje prijatelje v naše vrste, pokažimo, da znamo tudi mi ceniti pevsko kulturo. Novo pristopivše člane se bo sprejemalo v januarju, med tem pa se bodo vadili za svoj prvi nastop: I. delavski koncert.

Diletantje študirajo sedaj komedijo »Moč uniforme«, s katero bodo nastopili 28. in 29. januarja v Zadržnem domu v Šoštanju, teden dni pozneje pa v Rudarskem domu v Velenju. Delo Cankarja in Svobode napreduje. Obe društvi se pripravljata že na drugi prosvetni večer s prav lepim sporedom. S ponosom pa lahko rečemo, da vstajamo. Naj živi prenovljeno delavsko kulturno gibanje v Šoštanju!

Pozdravljeni pa naj bodo tudi vsi tisti intelektualci, kateri ste stopili med nas, da skupno z nami prebijate led in pomagata orati ledino, kljub številnim našim nasprotnikom
Koran.

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE:	Din 190—, 240— do 750—;
ZA DEČKE:	Din 200— do 330—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210— do 270—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130— do 150—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET:	Din 110— do 270—;
RAGLAN:	Din 320— do 650—;
HLAČE:	Din 90— do 180—.

Vrsta
Tek. štev.
Prodajna cena
Prodajna cena
50
Pazite na gornjo ceno

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:
Jakob Lah, Glavni trg 2
in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7
pa se bode uverili o resničnosti naših navedb,
Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!
Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno:
Pazite se pred ponaredbami!

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg šte. 6.

vloge obrestujemo po 5 1/2 %
proti trimesečni odpovedi.